

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 5. An, & qualiter emi, ac vendi possint debita litigosa?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

in Crif. ad propof. damnat. sub Innoc. XI. d. fert. 25. à n. 37.

1443 Sed, ut hoc rectè accipiatur not. 2. hoc non procedere, quando tota difficultas acquirendi *plenum creditum*, vel non, sine illis periculis, tenet se *ex parte Emptoris*, qui simul sit debitor, culpabiliter apponens illas difficultates; quia sic manifestè committit *injustitiam*; adeoque respectu illius decrementum valoris in eo non est sine obligatione compensandi; ex quo sequitur, quòd Principes, vel eorum ministri, quibus incumbit solvere debita, non possint bona conscientia minori pretio emere credità, vel chirographa, *minoris aestimata propter prædicta pericula, & difficultates acquirenda solutionis, quas ipsi injustè apponunt*; Sic P. Paulus Rosmerin Tract. de jure, & just. de Empt. chirographorum n. 4. pag. 291. Si autem Emptor non sit simul debitor, nec causa circumstantiarum (propter quas valor chirographi decrevit) licitè minoris emit; quia sic citra injustitiam dat aequalitatem pretii, nempe juxta valorem chirographi in iis circumstantiis; quarum ipse non est injustè causa. Quod verum est, licet ipse non habeat illam difficultatem acquirendi à debitore talem summam, sed tantum Creditor; ut, si sciat, debitorem sibi addictum, amicum, obligatum &c. quia tunc solvit, quantum res valet in communi hominum aestimatione; adeoque servat aequalitatem; nec minus dat, quam alii darent, qui non haberent eas qualitates.

1444 Questio est 2. quid dicendum in casu, quo debitum est *liquidum*, nulla affectum aestimabili difficultate lucri cessantis, damni emergentis, periculi &c. ea duntaxat excepta, *quòd dies necdum venerit* (hoc est, quòd Creditor illud nondum, sed primò post annum, vel longius tempus exigere possit;) in hac questione distinguendum est; nam si Creditor tale debitum proponit *venale minori pretio*, gratis remittens excessum debiti, non est dubium licere talem emptionem liberali donatione vel remissione excessus, mixtam. Quod maximè procedit, si Dominus chirographi, ultro exponat venale chirographum; quia *merces ultronea vilescunt pro tertia parte*; sic Cardenas cit. n. 37. & apud eum Lessius de Just. c. 21.

dub. 4. n. 33. Card. Lugo tom. 2. de Just. D. 26. sect. 4. n. 45. & alii. Aliud est, si proponat venale minori pretio, coactus necessitate indigentia presentis; & in hoc casu, licet aliqui affirmant; adhuc licere illud emere minori pretio; longè tamen probabilius est, quòd non; & ex parte Emptoris nullum omninò sit damnum, vel periculum acquirendi totam summam; sic Cardanus cit. n. 37. quia secluso omni titulo ex parte emptoris, propter quòd chirographum in valore decreverat, non servatur aequalitas pretii, adeoque committitur injustitia.

§. 5.

An, & qualiter emi, ac vendi possint debita litigiosa?

Casus est. Titius habet litem cum Cajo v. g. in centum millibus florenorum; sed quia litem eventus est ambiguus, & res multis annis, atque expensis exposita: Titius minori pretio jus suum cedit, & vendit Sempronio. Questio est 1. an Sempronius litem illam licitè minoris emit? ob stare videtur, 1. quòd vendi non possint res *litigiosae*, L. *litem pendente*, L. *quicumque*, L. *consensus*, C. de litigiosis. 2. Constitutio Anastasiana, L. 22. C. Mandati, ubi Imperator, ejusmodi litium cessiones inhibet; & vult, ut si litem Emptor litem lucratur, debitor ei non plus solvere teneatur, quam Emptor litem venditori in pretium dederit, sed cum usuris; exceptis tamen certis casibus, in quibus redemptio alienae litem conceditur.

Casus ibidem excepti sunt sequentes: 1. inter hæredes; quorum unus potest alteri cedere actionem; 2. si Creditor à suo debitore accepit in solum nomen sui debitoris; tunc enim agere potest jure cesso; 3. si Creditor patiatu controversiam super pignoribus sibi obligatis; tunc enim ei licet à debitore petere, ut sibi cedat actionem; 4. Si rei alicujus possessor patiatu actionem super re, quam possidet, à non Domino jus fructuarii, vel superficiarii sibi cedi, ut se defendere possit adversus

verum Dominum; 5. qui possidet rem aliquam in emphyteusim, petere potest, ut dominus directus ipsi cedat actionem suam; 6. Legatarius potest ab hærede petere sibi cedi actionem; 7. si actio cedatur titulo donationis; his præmissis:

1447 R. Dictam prohibitionem Anastasii solum procedere in casu, quo redimuntur minori pretio alienæ res, vel de facto suscepta, vel probabiliter, ac iuste metuenda; atque adeo, quo sunt cessiones Nominum dubiorum, ac incertorum; nisi vel consensus debitoris cessi accesserit; vel ex concurrentibus circumstantiis appareat, cessionem non animo debitorem gravius inquietandi, & onerandi, factam esse; nam has, & similes fraudes Anastasius hac constitutione sua tollere voluit.

1448 Ex hoc sequitur 1. actiones incertas, etiam stante constitutione Anastasiana, licite minoris emi, & vendi in prædictis 6. casibus, de quibus an. 1446. modo habeant annexum periculum dubii eventus, expensarum, lucri cessantis, &c. & secundum æstimationem horum decrementum pretii fiat, salva scilicet constitutione Anastasii, cum eos ipse exceperit; minoris etiam, quia, ut alias dictum est, servatur æqualitas, & justum pretium. Sequitur 2. idem licite fieri extra illos casus, servato iusto pretio; non tantum in secundo casu, de quo n. 1446. sed etiam si venditor defectum mediorum ad proseguendam litem dubiam, actionem suam alteri cedat, secusa omni fraude. Sequitur 3. Debitorem cessum non posse in prædictis casibus uti exceptione adversus emptorem, se non ad plus teneri, quam ipse solverit venditori, licet nomen emptum minoris emerit. Nam exceptio illa poenalis solum conceditur debitoribus, adversus transgressores Constitutionis Anastasianæ; at si emptio in prædictis casibus fiat, nulla sit cum transgressione Constitutionis Anastasianæ, ut ostensum est: ergo. Sed hæc intellige, quantum attinet ad Constitutionem Anastasii.

1449 Ratio hujus est; quia, cum Justinianus Imperator videret, per illam necdum satis obviari fraudibus, ipse in L. sancimus, quæ est 23. C. Mandati ulte-

rius remedium adhibuit faciendo. 1. ne ulli liceat acceptis pecuniis partem debiti cedere; partem autem donationis titulo in eundem transferre; 2. ne ulli liceat publice simulatam donationem debiti celebrare, nimirum simulando donationem totius debiti, & occulte per clandestinas artes pro simulata donatis actionibus pecunias suscipere; sic ille loc. cit. Unde sequitur, licere, etiam stante hac Justinianæ constitutione, actiones, & nomina donare alteri pure: non simulate, etiam ex integro, ut expressè ibidem indulget Imperator.

1450 Quæstio autem est, an illud, quod Cessionario, seu actionum Emptori, viharum constitutionum detrahatur, a cedente, vel vendente adhuc exigere possit? Ante resol. not. 1. quod Anastasius in sua Constitutione poenam (quod debitor actionis emptori, contra dictam constitutionem, non plus solvere teneatur, quam ipse pro illa dederit venditori) imponat illicitæ cessionis debiti, factæ per emptionem, & venditionem, vel factæ ex sola causa venditionis. Not. 2. quod Justinianus non corrigat constitutionem Anastasii, nec novam poenam imponat; sed hanc solum extendat ad casum, etiam fraudulente donationis, vel in parte, vel in toto debito, ut patet ex cit. L. 23. §. 3. ibi: Sed, ne videamur, in tanta temporum nostrorum benevolentia, aliquid acerbius admittere; in futuris, post præsentem legem, casibus hæc observari censemus, ut omne; quod contra Anastasianam legem excogitatum est, hoc impostum nostro perfruatur remedio.

1451 Not. 3. Quod Justinianus in dicta sua Constitutione non solum poenam, (quod Emptor fraudulentus actionum, nihil ultra id, quod pro illis exposuit, a debitore exigere possit) extendat ad præfatas donationes simulatas; sed etiam velit, ut in tali casu, nec Emptori, seu fictè donanti, nec venditori, seu ficto Donatario, ulla actio pro residuo competat, ut patet ex cit. L. §. 1. & 2. his positis:

1452 R. In casu, quo cessio contra legem facta est per totius debiti donationem simulatam, vel per venditionem partis, & per fictam donationem alterius partis, venditori, vel donatario nullam compe-

perere actionem contra debitorem ad residuum, ut clare decusum est in cit. L. 23. §. 1. & 2. In casu autem cessionis, ex sola venditionis causa contra legem facta, venditorem posse agere ad residuum contra debitorem; si ipse nec moraliter particeps fuit fraudis (tunc enim, sicut caret culpa, sic etiam liber erit à poena) secus, si de culpa participavit. Nam etiam in eo, quod contra legem Anastasii actum est, debitor uti potest remedio à Justiniano constituto, ut constat ex n. 1445. si sine culpa; ergo solum, si cum culpa, sed vi illius remedii debitor repellere potest, & factum donatorem, & donatarium, volentem agere ad residuum: ergo etiam Emptorem, & venditorem culpabilem.

§. 6.

De reliquis ad materiam venditionis pertinentibus.

1453 **D**ubium primum est, an res futura emi, & vendi possit? 2. an homo liber? 3. an res Universitatis? 4. an venenum? 5. an officia publica? 6. an Census? 7. an res furtiva? 8. an arma hostibus? &c. Ad 1. R. posse, modo aliqua ratione jam existat in causa proxima, v. g. futurus partus animalium, captura piscium ex jactu retis &c. habetur per L. 8. ff. h. t. tunc enim est emptio *spei*; si autem res empta evicta fuerit, venditor nullam eo nomine obligationem contrahit, eò, quòd *eventum* emerit, quo casu perinde est, ac si nihil captum foret. Nam ea venditio est absoluta, nimirum *spei*, quod aliter se habet in venditione partus, ubi *partus* emitur; non *spei*; hinc emptio *partus* est solum conditionata, si nimirum sequatur. Quando autem dicitur, quod res non existens vendi non possit, intelligitur, cum venditur, ut existens, cum utriusque ignorantia de illius interitu facto ante contractum. Si autem major pars perit, potest emptor à contractu resilire, vel agere ad diminuendum pretium; Si tantum media, contractus tenet, sed pro rata minuitur pretium, de quo extat fuscè L. 57. ff. h. t.

Ad 2. Resp. juri conformiorem esse negativam, ne quidem in tempus, quo fortè servus futurus est, ut constat ex L. 34. ff. h. t. ibi: *Omnium rerum quas quis habere, vel possidere, vel persequi potest, venditio rectè fit; quas verò natura, vel gentium jus, vel mores Civitatis, commercio exuerunt, earum nulla venditio est;* ubi deinde §. 2. subjungitur: *Liberum hominem scienter emere non possumus; sed nec talis emptio, aut stipulatio admittenda est: cum servus erit: quamvis dixerimus futurus res emi posse, nec enim fas est. ejusmodi casus e. spectare.* Idem habetur §. 4. Instit. de jure personarum ibi: *aut jure civili cum liber homo major 20. annis ad pretium participandum sese venundari passus est;* quòd sumptum est ex L. 5. §. 1. ff. de stat. hom. & hoc statutum est (cum alioquin homo liber in commercio non sit) ad coercendam improbitatem ejus, qui fraudandi Emptoris, & turpissimi luci gratia se venundari passus est, ut imposterum libertate, quam contempsit, indignus haberetur, & verè servus efficeretur.

Et procedit etiam, esto libertas ejus ignoretur, ut colligitur ex L. 62. ff. h. t. ibi: *Qui nesciens loca sacra, vel Religiosa, vel publica pro privatis comparavit, licet emptio non teneat, ex emptio tamen adversus venditorem experietur, ut consequatur quod interfuit ejus, ne decipiatur;* quae ultima verba videntur accipienda de casu, quo Venditor scivit, hominem esse liberum; nam, si ignoret, adhuc venditio est nulla; quia ignorantia contrahentium qualitatem rei mutare non potest, nec vitium rei supplere; venditor tamen secundum Gomez, & Molinam, non tenetur ad interesse; sed ad solum pretium refundendum. Sed de hoc infra. Nam homo liber, est materia invendibilis, ut constat ex L. 34. quamvis venditor, si cum ignorantia libertatis vendat, teneatur ad pretium & interesse præstandum, & quoad hoc valere talem venditionem evincitur per L. 4. & 70. ff. h. t. quamvis quoad interesse oppositum sentiat Gomez, quando libertas ignorata fuit.

Not. autem prædictis opponi posse L. 70. ff. h. t. ubi dicitur: *Liberi hominis emptioem contrahi posse, pleriq; existimaverunt, si modo inter ignorantes id fiat, quòd idem*